

✓ پیش نیاز این مبحث: شناخت فعل و فاعل و مفعول / شناخت ضمایر فاعلی و مفعولی / شناخت اعراب و علامت رفع و نصب

- ❖ فعلی که فاعل آن مشخص باشد و بتوان انجام فعل را به آن فاعل نسبت داد: **فعل معلوم** نامیده میشود
- ❖ (مثال) ذَهَبَ عَلِيٌّ إِلَى الْمَدْرَسَةِ ← میبرسیم: چه کسی به مدرسه رفت؟ (چه کسی فعل رفتن را انجام داد؟) پاسخ: علی (پس علی فاعل است)

گاهی با افعالی رو به رو میشویم که انجام دهنده آن نامشخص است و اصلاً مطرح نیست که چه کسی این فعل را انجام داده است

به این فعل، **فعل مجهول** میگوییم و معمولاً با "شُد" ، میشود " معنی شده است.

(مثال) خدایوند پیامبران را برانگیخت ← پیامبران برانگیخته شدند.

می بینیم که در فعل "برانگیخته شدند" انجام دهنده فعل نامشخص است

در جمله مجهول علاوه بر حذف فاعل، فعل آن نیز تغییر کرده است.

اسمی که فعل مجهول را به آن نسبت میدهیم **نائب فاعل** نامیده میشود که (همان مفعول در زمان حضور فاعل است).

- ❖ در عربی طبق الگوی زیر جمله معلوم را مجهول میکنیم:

(۱) فاعل را حذف میکنیم

(۲) مفعول به عنوان نائب فاعل مرفوع می شود

(۳) فعل را مجهول میکنیم

بَعَثَ اللَّهُ الْإِنْبِيَاءَ ← بُعِثَ الْإِنْبِيَاءُ

- از فعل لازم و فعل امر حاضر نمیتوان مجهول ساخت
- از باب انفعال و تفاعل نیز نمیتوان مجهول ساخت
- فعل و نائب فاعل از نظر جنس (مذکر یا مؤنث بودن) با یکدیگر مطابقت دارند: نَصَرَ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ ← نُصِرَتِ فَاطِمَةُ

- ❖ انواع نائب فاعل: (مانند انواع فاعل)

(۱) اسم ظاهر: بُعِثَ الْإِنْبِيَاءُ

(۲) ضمیر بارز: و إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

(۳) ضمیر مستتر: كُتِبَ

- ❖ مجهول کردن فعل ماضی:

(۱) عین الفعل را کسره (-) میدهیم

(۲) همه حروف متحرک ماقبلش را ضمه (ُ) میدهیم: اِفْتَعَلَ ← أُفْتَعِلَ

- ❖ مجهول کردن فعل مضارع:

(۱) عین الفعل را فتحه (-) میدهیم

(۲) فقط حرف مضارع را ضمه (ُ) میدهیم: يَفْتَعِلُ ← يُفْتَعَلُ